

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕

โบสถ์จรตฟ้า หัวใจจรตรก

(ลูกศิษย์เมืองชลถวายดอลลาร์ ๑๐๐ ดอลลาร์ และต้นไม้อีกหลายชนิดมาปลูกที่
ใหม่หน้าวัด มีต้นไทร ขนุน มะยม กระท้อน ส้มโอ ชมพู่ ทุเรียน มะรุม มะขาม มะไฟ
ลำไย มะเฟือง พิกุล มะม่วง มังคุด กฤษณา พริกไทย มะนาว จำปี จำปา มีเยอะครับ)
ไอ้ หน้าวัดที่ซื้อใหม่ ที่นี้ น่าจะไม่พอกับต้นไม้ที่มากมาย ทางด้านโน้นปลูกมาเต็มหมด
แล้วก็ยังเหลือที่ว่าง ๆ นี้ คิดดูต้นไม้ที่เอามาที่ โถ พื้นที่ไม่พอ

ภาคอีสานมันภาคคนจน เอาอะไรมาปลูก จะต้นไม้หรือหญ้าฟางสาวยางม รส
โอชาหอมหวานขนาดไหนก็ตามมาปลูกภาคอีสาน มันเป็นกรรมของคนภาคอีสานเอง
นะ เปรี้ยวพินหักไปเลย ถ้าชนิดหวานก็เปรี้ยวพินหักไปเลย ถ้าชนิดขมเอาจนแห้งเลย
เพราะเหตุไร พื้นที่มันไม่ดี พื้นที่ทางภาคอีสานนี้ไม่ดี เราผ่านไปหมดแล้วนะ ไปที่ไหน
ดูทุกแห่งทุกหน ทางภาคอีสานเราเรียกว่าพื้นที่ไม่ดีเลย เอาผลไม้ชนิดไหนต้นไม้ชนิด
ไหนมาปลูก มันก็ต้องเป็นไปตามพื้นที่ ๆ นั้นแหละ เช่นมันเคียวหวานเอามาปลูกนี้มันก็
เปลี่ยนเป็นรสเปรี้ยวไปเสียอย่างนี้ เหล่านี้เอามาปลูกก็ปลูกไว้อย่างนั้นแหละ ผู้ปลูกก็
เคยกับต้นไม้ชนิดนี้มาแล้ว ปลูกที่ไหนชนิดไหนมันเคียวหอมเคียวหวานเคียวอะไรมันก็เป็น
ไปตามนั้น ที่นี้มาปลูกทางภาคอีสานทางโน้นไม่รู้ชื่อ รสชาติเปลี่ยนไปหมดนะ

ดูซิต้นทุเรียนเห็นใหม่ข้างน้ำบ่อนั้น ขึ้นเป็นปฐมฤกษ์ตั้งแต่สร้างวัด เอามาจาก
จังหวัดน่านเอามาปลูก ทะนุถนอมไว้เป็นอย่างดี พอถึงเวลาเขาออกลูกมันก็ไม่ยอมออก
เขาออกเท่าไรมันก็ไม่ยอมออก จนเอาไม้ไปเคาะต้นไม้ มันนอนเมื่อไรมันจะตื่น เขา
ออกไปขายตลาดที่ไหน ๆ เต็มไปหมดแล้วมันมานอนตายอยู่ยังงั้นกัน มันก็เป็นต้น
ทุเรียนเหมือนเขาไม่ใช่หรือ เราว่า ได้เอาไม้ไปเคาะหยอกเล่นมัน มันไม่ยอมเป็นลูก
แล้วอยู่ ๆ มันก็มาเป็นลูกขึ้นมา มันไม่เคยเป็นแล้วเป็นลูกขึ้นมาจนสุก เอามาดูซินะ
ทุเรียนต้นนี้เอาเป็นเครื่องหมายของวัดนี้เสียหน่อย เวลาสุกแล้วเอามาปอกมีแต่เมล็ด
เนื้อไม่มีเลย มันขยหน้ากูอีกแล้วไอ้ที่นี้ นะ ถ้ามันไม่มีลูกกูก็ไม่รู้ว่ามันมีเมล็ดหรือมันมีเนื้อ
อันนี้มันมีลูกแล้ว เมล็ดมันก็แสดงตัวออกมาว่า มีแต่เมล็ดทุเรียนทั้งต้น เป็นอย่างนั้นละ
เข้าใจไหมล่ะ

ถ้าว่าเงาะเอามาปลูกมันก็แบบเดียวกันนะ คือมันเป็นกับพื้นที่ เอามาปลูกที่แรก
เงาะมีเยอะ มันก็ไม่อยากเป็นลูก ถ้าเป็นก็อย่างว่านั้นแหละ แบบเดียวกัน เพราะมัน
เป็นจากพื้นที่ ๆ ทั้งนั้น พื้นที่ทางภาคอีสานไม่ดี ดูไปหมดนั้นแหละพื้นที่ไม่ค่อยดี ภู
เขาก็ไม่ใช่ภูเขาแดงภูเขาป่า ที่ดินมีปุ๋ยมีอะไรนะ มันแบบแห้ง ๆ จืด ๆ ซืด ๆ อย่างงั้น

แหละ เพราะฉะนั้นเวลามีต้นไม้เกิดขึ้นตามภูเขามันก็เป็นแบบเดียวกันหมดนั่นแหละ อยู่บนภูเขาอยู่บนพื้นราบ ๆ ธรรมดามันก็เป็นอย่างเดียวกัน คือรสชาติมันไม่มีสำหรับพื้นที่ ปลูกแล้วมันก็จี๊ดซี้ด ผลหมากรากไม้ไม่ค่อยได้เกิดผลอะไรนักละ ทางภาคอีสานเป็นอย่างนั้น เป็นกันทั้งภาคนะ มีตีกีก็เป็นภาคตะวันออกไปแล้ว ไปทางโน้นเป็นภาคตะวันออก ดี ไปทางจันทน์ทางระยองไปนั่นดี พอแยกมาทางภาคอีสานนี้ไม่ดี คือพื้นที่มันเหมือนกัน

เราจึงได้คิดที่ว่าเอาอันนั้นมาปลูกเอาอันนี้มาปลูก ก็ปลูกตามความรู้สึกของเขาที่เขาเคยชินกับผลไม้เหล่านี้แหละ แต่เขาไม่เคยชินกับดินฟ้าอากาศละซี นี่เอามาปลูกก็ปลูกไว้อย่างนั้นแหละ แต่นี่เขากำลังเอาปุ๋ยมา มันอาจจะเปลี่ยนแปลงบ้าง เห็นกระสอบปุ๋ยอยู่ตามนั้นเต็มไปหมดแล้ว ต้นไม้ต้นไหนเอาปุ๋ยลง ๆ ต่อไปมันก็จะกระจายถึงกัน เช่น แกลบเวลานี้ก็เต็มแล้ว ท้องนาที่เป็นของวัดแล้วเดี๋ยวนี้ แกลบเขาเอามาเทเทแล้วเอารถไถกระจาย อันนี้ก็จะเป็นปุ๋ย จะเปลี่ยนแปลงได้นะ รสชาติของต้นไม้ ต้นไม้เองก็เปลี่ยนแปลงได้ ถ้าเป็นธรรมชาติของมันไม่มีทางว่างั้นเลย ถ้ามีพวกปุ๋ยพวกอะไรมาผสมผสมนี้เราคิดว่าเปลี่ยนได้ ไม่อยากจะพูดว่าอาจเปลี่ยนได้นะ มันเปลี่ยนได้จริง ๆ

แถวนี้พวกปุ๋ยพวกอะไรกำลังมาเป็นกระสอบ ๆ ที่ปลูกผ่านมาแล้วนี่ก็มาจากเชียงใหม่ ไม่ใช่เล่นนะ ที่ปลูกเต็มไปนั้นเอามาจากเชียงใหม่ นี่มาจากที่ไหน (ชลบุรีครับ) นี่เอามาจากชลฯ ก็จะเข้าด้านนี้ แล้วเราคอยดูผลของมันจะเป็นยังไง เพราะปุ๋ยมันก็มาพร้อม ๆ กัน เวลานี้พวกกระสอบปุ๋ย ๆ เต็มอยู่ทุกแห่ง กองไว้ เขาไปเทกระจายตามต้นไม้ ๆ มันจะเป็นยังไงก็คอยดู แต่คิดว่าจะเปลี่ยนแปลง เพราะปุ๋ยจะพาให้เปลี่ยนแปลงได้ ในป่าของเรานี้ดินก็คล้ายคลึงกันแต่ดินในป่านี้ดีกว่าข้างนอก เป็นดินดงค่อยดี แล้วมีคนเขาเอาปุ๋ยพวกแกลบพวกอะไรมาเทกระจายไปตามแถวนั้นบ้างก็ค่อย ๆ ดีเหมือนกัน

เราเองไม่ค่อยสนใจแหละกับผลหมากรากไม้ แต่นี่มาเกี่ยวโยงกับต้นไม้เราก็เลยพูดไปเฉย ๆ เราจริง ๆ ไม่เคยสนใจกับมัน ต้นไม้ต้นไหนรุ่มดี นั่นแหละเป็นผลดีสำหรับเรา ที่ไหนต้นไม้ชุ่มเย็นเป็นผลดี ป่าเขียวชอุ่ม นั่นเป็นผลดีของเรา มันจะออกดอกออกผลไม่สนใจกับมัน หาร์มหาเงาหาที่พักที่อาศัยอยู่สะดวกสบายเพื่อบำเพ็ญธรรม นั่นดี ๆ อันนี้ก็ทำให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พระสงฆ์เวลาออกเที่ยวกรรมฐาน ไม่ใช่ว่าจะชมมันว่าเป็นผลดีอย่างเดียว มันก็มีข้อที่น่าตำหนิอยู่อันหนึ่งเหมือนกัน

เวลาพระจะออกเที่ยวกรรมฐานพระองค์ประทานพระโอวาท ไปให้ไปหาเที่ยวที่ วิเวกสงัด ที่เปลี่ยว ๆ ไม่มีผู้คนสัญจรไปมา แล้วที่พักท่านก็บอก อย่าไปพักอยู่ใกล้ที่ ชุมนุมชน และทางขึ้นลงของท่าน้ำ วัดไหนที่มีการก่อสร้างอย่าไป ก็คงจะมีบ้างการก่อสร้างถึงกล่าวไว้ แต่ก่อสร้างไม่ใช่หรุ ๆ หรา ๆ ฟุ ๆ ฟา ๆ อย่างวัดเมืองไทยเราเอามา อวดกันอยู่เวลานั้นะ วัดที่ไหนจะสู้เมืองไทยได้ สู้ไม่ได้นะ หรุหราฟุฟา ตีกราม โบสถ์ จรดฟ้านู่น แต่หัวใจจรदनรก เข้าใจไหม มันหาคงแต่งตั้งแต่วัตถุสิ่งของที่เกี่ยวกับร่างกาย อยู่ดีกินดีนอนดี หูตาเอาไปหลอกกันว่าอันนั้นหรุหราฟุฟาสวยงามน่าเกรงขาม มันมองตั้งแต่ข้างนอกเพื่อร่างกาย ๆ ส่วนจิตใจมืดดำดำตาไปด้วยกิเลสเผาหัว มันไม่ได้ดูนะ มันถึงหรุหราตั้งแต่ภายนอก ภายในไม่ได้หรุหรา มีแต่พื้นแต่ไฟ มันดูตั้งแต่ข้างนอก

มีการก่อสร้างบ้างแต่ก่อน อาจมี ท่านจึงมีไว้ในตำรา แต่ไม่หรุหราฟุฟาตั้งที่ สมัยปัจจุบันกลายเป็นพระจรวดดาวเทียมครองศาสนาไปแล้วนะ มันเลยมีแต่เรื่องเหล่านี้ ดูชิในคัมภีร์ การพูดนี้เอาคัมภีร์มาพูดนี้ะ ไม่ได้มาพูดเหยียบย่ำทำลายกัน เวลารับสั่งพระท่านก็บอกว่า ถ้าที่ไหนมีการก่อสร้างอย่าไป ให้ไปหาอยู่ที่ร่มไม้ชุ่มเย็น สงบร่มเย็นดี และมีข้ออันหนึ่งอีกว่า แต่ให้ระวังต้นไม้ที่ออกดอกออกผล พวกนกพวกกา สัตว์ประเภทต่าง ๆ มันมากินผลหมากรากไม้ มีเสียงก่อกวนอีกที่ทีกกริกโครม อย่าไปอยู่ในที่เช่นนั้น คือต้นไม้ที่มีดอกมีผล พวกนกพวกกามากินอยู่ข้างบนมันกวน ท่านว่าอัน ท่านไม่ได้สนใจกับผลหมากรากไม้มากนักนะ แต่เราอันนี้ทำโมอยู่ ๆ ก็ไปเคาะต้นไม้ก็บ้า อันหนึ่งเหมือนกัน มันไม่เป็นลูกก็ไปเคาะต้นไม้ให้มันเป็น ครั้นเวลาเป็นมาแล้วก็มีแต่เมล็ด ขบขันดีอยู่

นี่พูดเกี่ยวโยงไปยังถึงเรื่องหลักธรรมหลักวินัย ให้หาอยู่ตามป่าตามเขา นั่นละท่านผู้จะชำระสิ่งที่เปื้อนเป็นไฟซึ่งฝังจมอยู่ในจิตใจของสัตว์โลก โลกภูมิใจกับสิ่งเหล่านี้ ได้โลกเขาก็ดี ได้โกรธเขาก็ดี โมโทโทโสเขาก็ดี ได้รักเขาก็ดี เขาจะรักเราหรือไม่รักไม่สนใจ เราได้รักเขาก็ดี นี่กิเลสทั้งนั้นนะ สิ่งเหล่านี้มันกวนจิตใจ ความโลภไม่มี อยู่สบาย เหมือนไฟอยู่ในเตาไม่เสริมเชื้อให้มัน มันอยู่ในเตาแม้จะเป็นไฟก็ไม่แสดงเปลว กิเลสอยู่ในจิตใจ ไม่มีเครื่องส่งเสริมจากรูป เสียง กลิ่น รส เข้ามาเผาหัวใจ มันก็สบาย นั่นให้หาอยู่ที่สบายที่เช่นนั้น นี่ท่านเรียกว่ากิเลส สิ่งเหล่านี้ไม่มีใครรู้ได้ นอกจากพระพุทธเจ้าเป็นพระองค์แรก ที่จะรู้พื้นรู้ไฟรู้มหาภัยเผาหัวใจสัตว์โลกตลอดมาตั้งที่กัปที่กัลป์ คือกิเลสอันนี้แหละพาให้สัตว์โลกหมุนลงเป็นไฟเป็นไฟเผาไหม้กันตลอดมา คือกิเลสประเภทนี้

พระองค์สอนให้ไปอยู่ในป่าในเขา ถ้าที่พลุกพล่านวุ่นวายนี้มันเป็นการเสริมกิเลสตัวนี้ให้รุนแรง แสดงเปลวหนักขึ้น ความเดือดร้อนมากขึ้น ต้องให้ไปหาอยู่ในสถานที่สงบสงัด ปราศจากผู้คนหญิงชายไปก่อความยุ่งเหยิงวุ่นวาย ให้ไปหาที่สงบเช่นนั้น เช่น รุกขมูลเสนาสน์ นิสฺสาย ปุพฺพชฺชา ตตฺถ เต ยาวชิวํ อุตฺตสาโท กรณียะ บรรพชาอุปสมบทแล้ว ให้ท่านทั้งหลายไปเที่ยวอยู่ตามรุกขมูล รุกขมูลคือร่มไม้ ในป่าในเขา ตามถ้ำ เงื่อมผา ป่าช้า ป่ารกชัฏ บอกรั้วหมดเลย แล้วให้บำเพ็ญอยู่ในที่เช่นนั้น และจงทำความอุตสาหะพยายามอยู่อย่างนั้น บำเพ็ญอย่างนั้นตลอดชีวิตเถิด นั่นพึงชนะ

นั่นละพระโอวาทที่แก้กิเลสของสัตว์โลก แต่เรามันกลับกลายเป็นหรุหฺรพฺพชฺชา ท่านไล่เข้าป่ามันก็วิ่งเข้าตลาด ตลาดมันก็มีแต่กระดูกหมูกระดูกวัวผู้คนหญิงชายวุ่นไปหมด มันก็ส่งสมแต่สิ่งเหล่านี้ออกมา ออกมาก็มาอวดกัน อันนั้นดีอันนี้ดี ครั้นมาวัดก็เอาอิฐเอาปูนเอาหินเอาทรายมาอวดกัน เอาเหล็กหลามาอวด นี่ดีทีหลังนี้เป็นอย่างนั้น ดีทีหลังนั้นเป็นอย่างนั้น ดีทีหลังนี้มาจากไหนแยกธาตุมันดูบ้างซิ จะไปหลงอะไรนักหนา มันมาจากอิฐจากปูนจากหินจากทรายผสมตัวกันเข้าแล้วกลายเป็นดีกรามบ้านช่องถนนหนทางขึ้นไป ก็หลงมัน ครั้นหลงมันก็ติดดินภายในจิตใจ การติดดินภายในจิตใจมีความสุขเมื่อไร มันเป็นทุกข์ทั้งนั้น ไฟเผาไปเรื่อย ๆ

พระพุทธเจ้าจึงสอนให้ไปอยู่ในป่าในเขา นั่นเรียกว่ามหาวิทยาลัยป่า ถ้าจะเรียกนะ แต่ครั้งพุทธกาลท่านไม่เรียกมหาวิทยาลัยป่า มหาวิทยาลัยบ้านอะไรแหละ ท่านไล่เข้าไปในป่าเลย เวลาเรียนในป่า องค์กรศาสดาเป็นปรมาจารย์ เป็นอาจารย์ที่ยอดเยี่ยมในสามแดนโลกธาตุ เป็นอาจารย์สอนบรรดาพุทธบริษัทมีสาวกเป็นสำคัญอยู่ในที่เหล่านั้น สอนเบื้องต้นอย่างพุทธศาสนาเราก็สอนเบญจวัคคีย์ทั้งห้า สอนแล้วก็สำเร็จ ขึ้น เทวเมภิกฺขเว มรรค ๘ เลยเที่ยว จากนั้นมาสอนอนัตตลักขณสูตร สำเร็จเป็นพระอรหันต์บุคคลขึ้นมา เป็นพระสงฆ์สาวก ๕ องค์ขึ้นแล้ว เป็นปฐมสาวก นี่ท่านสอนอยู่ในป่า พระพุทธเจ้าเป็นองค์กรศาสดาสอนเอง

แล้วนักศึกษายกตัวอย่างก็เช่น เบญจวัคคีย์ทั้งห้า เป็นนักศึกษายอยู่ในป่า ที่แรกพระอัญญาโกณฑัญญะสำเร็จขั้นปฐมมงคลเป็นพระโสดา ต่อจากนั้นมาสำเร็จเป็นอรหันต์บุคคลทั้งห้าองค์ จากอนัตตลักขณสูตร นี่ท่านสอน ท่านสอนอยู่ในป่า สำเร็จออกมาจากมหาวิทยาลัยป่า องค์นั้นสำเร็จโสดา องค์นี้สำเร็จสกิทา องค์นี้สำเร็จจอนาคา องค์นี้สำเร็จอรหันต์ขึ้นมา สุดยอด ๆ คืออรหันต์ มหาวิทยาลัยก็คือป่า วิชาที่เรียนก็ สติปัฏฐาน ๔ อริยสัจ ๔ รวมแล้วเป็นโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ นี่เป็นกลุ่มแห่งธรรม เป็นพลังของธรรมที่จะรวมเข้าตีกิเลสภายในหัวใจของสัตว์โลก ผู้สนใจนำธรรมเหล่านี้มาปฏิบัติตัวเองทั้งนั้นแหละ ก็สำเร็จขึ้นมา

จึงว่า **สงฆ์ สรณ คจฺฉามิ** ของพวกเราทุกวันนี้มาจากไหน ที่แรกก็มาจากพระพุทธรเจ้า พระองค์บำเพ็ญอยู่ในป่า ก็เห็นกันอยู่แล้ว บำเพ็ญอยู่ในที่เช่นไร ตรัสรู้ในที่เช่นไร สถานที่ก็เห็นด้วยกันตามตำรับตำรา นี่ก็อยู่ในป่าทั้งนั้น บรรดาพระสาวกทั้งหลายพระองค์ประทานโอวาทในป่า สำเร็จออกมาแล้วก็มาเป็น **พุทฺธ สรณ คจฺฉามิ** **ธมฺม สรณ คจฺฉามิ** **สงฆ์ สรณ คจฺฉามิ** ของพวกเราเรื่อยมาจนกระทั่งบัดนี้ ออกมาจากป่าเป็นส่วนมาก เราไม่ได้ปฏิเสธว่าบ้านไม่มีมรรคมีผล แต่ที่สะดวกสำหรับการบำเพ็ญเพื่อมรรคเพื่อผลนั้น ป่าเป็นที่หนึ่ง พระพุทธรเจ้าจึงยกขึ้นมาเป็นปฐมฤกษ์ว่า **รุกขมูลเสนาสน** นั้นละท่านบำเพ็ญ ส่วนย่อยมีแต่ไม่มากเหมือนนี้ และที่เหมาะสมอย่างยิ่งก็คือรุกขมูล พระพุทธรเจ้าจึงประทานพระโอวาทไว้เลย

ใครจะละเอียดแหลมคมยิ่งกว่าองค์ศาสดา พิจารณาทุกสิ่งทุกอย่างแล้วทั้งฝ่ายเหตุฝ่ายผล จึงประทานสั่งสอนสัตว์โลกต่อมานี้ นั้นละท่านอยู่ในป่า ความเป็นมฆคณเป็น เป็นภายในใจ ไอ้เรื่องป่านั้นกิเลสไม่ชอบ กิเลสไม่เหลียวแลไม่เหลือบมองไม่สนใจ นั้นละพระพุทธรเจ้าไล่เข้าไปนั้นละ ให้ไปอยู่ในป่า เพื่อฆ่ากิเลสได้ง่าย ก็ได้ง่ายจริง ๆ ท่านสำเร็จออกมาจากป่า ๆ เรื่อย จึงถือพระโอวาทนี้เป็นสำคัญมาก อุปัชฌาย์ใดก็ตามถ้างได้เป็นอุปัชฌาย์ พระโอวาทข้อนี้อุปัชฌาย์จะปราศจากไม่ได้เลย ผิดหลักของความเป็นอุปัชฌาย์ **รุกขมูลเสนาสน** อันนี้ผิดหลัก ถ้าไม่มีนี้ไม่ได้ จึงต้องมี

แม้อุปัชฌาย์จะไม่มี ความสนใจใครต่อในป่าในเขาเท่าใดก็ตามเถอะ ต้องสอนอย่างนี้สอนกุลบุตร นี่พระพุทธรเจ้าประทานไว้อย่างตายตัวเลย จึงเป็นธรรมที่ยังเหลือมาอยู่ทุกวันนี้ หากว่าเป็นธรรมธรรมดาแล้ว **รุกขมูลเสนาสน** นี้จะหายหน้าไปนานแล้ว ไม่มีเหลือเลย แต่ทำไมจึงมีอยู่ทุกวันนี้ วัดไหน ๆ อุปัชฌาย์บวชต้องสอนอนุศาสน์ ๘ นิสสัย ๔ อกรณียกิจ ๔ ประการ อนุศาสน์ ๘ นี้สอนตลอดเลย ทุก ๆ องค์ต้องสอนอนุศาสน์ ๘ อย่างนี้ จึงได้มีมา ๆ

นี่เราพูดถึงเรื่องป่าเรื่องเขา เป็นที่เหมาะสมสำหรับผู้บำเพ็ญตามพุทธศาสนาที่ทรงสอนไว้เรียบร้อยแล้ว พระก็จะเป็นผู้ทรงมรรคทรงผลขึ้นมา เช่นเดียวกับพระพุทธรเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ เพราะโอวาทเป็นอย่างเดียวกัน กิเลสเป็นประเภทเดียวกัน แก้กิเลสด้วยธรรมประเภทเดียวกัน สถานที่แก้กิเลสก็มี **รุกขมูลเสนาสน** เป็นต้น อยู่ในป่าในเขาลำเนาไพรเป็นอันดับหนึ่งเช่นเดียวกัน ท่านสอนไปแบบเดียวกัน เพราะฉะนั้นธรรมะของพระพุทธรเจ้าจึงเสมอต้นเสมอปลายเหมือนกันกับกิเลส แต่กิเลสนิสัยของมันเป็นอย่างนั้น มันต้องเหยียบย่ำทำลายธรรมประจำมา แม้พระพุทธรเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ ตรัสรู้ขึ้นมาอย่างเด่นดวง พวกกิเลสมันยังไม่ถอย มันยังสู้พระพุทธรเจ้าได้ แล้วเหตุใดมันจะไม่สู้พวกเราที่คอยยกธงขาวให้มันอยู่แล้ว

ธงขวให้กิเลสคืออะไร คือเสื่อคือหมอนคือที่หลับที่นอน ทางจงกรมไม่มี ไปอยู่ที่ไหนเห็นตั้งแต่เสื่อแต่หมอนดาตาอยู่ตามถนนหนทาง เพื่อความสะดวกให้กิเลสเหยียบคอเอา คอเรานี้ตัวสำคัญ ฟังให้ตื่นที่นอนทั้งหลาย เรื่องธรรมกับเรื่องกิเลสคงเส้นคงวานี้ตลอดมานะ แต่กิเลสเป็นฝ่ายโจมตี เช่นอย่างทุกวันนี้มันก็นานาหน้าหนาดาหน้าปากหน้าหูจนชินไม่อยากฟังว่ามรรคผลนิพพาน อย่างน้อยว่าจะหมดเขตหมดสมัย ศาสนาเรียวแหลม ๆ ไปเรื่อย ๆ แล้วก็ทิ้งที่ศาสนาหมดมรรคหมดผล ปฏิบัติเท่าไรก็ไม่ได้มรรคผลนิพพานไม่มี นี่เรื่องการโจมตีของกิเลสทั้งนั้นนะ ความจริงไม่เป็นอย่างนั้น กิเลสมันตัวจอมปลอมมันจะไม่เอาเรื่องจริงมาพูด เรื่องจอมปลอมที่โลกทั้งหลายชอบเชื่อมันบ่อย ๆ มันจะเอานั้นมาตีธรรม เพราะฉะนั้นศาสนาจึงเป็นศาสนาเรียวแหลมไปตามคำตำหนิของกิเลส ทั้ง ๆ ที่กิเลสไม่ได้เป็นศาสนานะ

พระพุทธเจ้าของเราเป็นศาสดาสอนโลกต่างหาก เป็นผู้ประทานอรรถธรรมแก่บรรดาสัตว์ทั้งหลายเพื่อมรรคผลนิพพานต่างหาก กิเลสมันไม่ได้มาทำอะไรนะ มีแต่คอยมาเหยียบย่ำทำลาย คอยเผาคอยกว่นไปอย่างนั้น กิเลสเป็นอย่างนั้น พูดตามหลักความจริงเรียกว่า สุวากุขาโต ภควตา ธมฺโม พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ชอบแล้ว คือเสมอต้นเสมอปลาย ธรรมเป็นอกาลิโก ไม่มีกาลสถานที่เวล่ำเวลาเข้ามาทำลายได้เลย ขึ้นอยู่กับผู้ทำไม่ว่ากิเลสไม่ว่าธรรม เสมอกันหมด กิเลสก็เป็นอกาลิโกไม่มีกาลสถานที่เวล่ำเวลา สร้างกิเลสขึ้นมาเมื่อไรเป็นกิเลสขึ้นมาจากจิตใจของผู้สร้าง เพราะกิเลสอยู่ที่หัวใจ กิเลสบงการที่หัวใจให้สร้างไปตามทางของมัน ก็เป็นกิเลสเรื่อยไป เป็นบาปเป็นกรรมเรื่อย เป็นนรกอเวจีเรื่อยไป ทางเดินของกิเลสเพื่อนรกอเวจีทั้งนั้น จะให้ขึ้นสวรรค์นิพพานไม่มีทาง กิเลสไม่เคยสอนใครไปสวรรค์นิพพาน เพราะมันไม่เคยเห็นมรรคผลนิพพาน แล้วมันจะไปสอนมรรคผลนิพพานได้อย่างไร

ศาสดาองค์เอกต่างหากเป็นผู้เห็นมรรคผลนิพพานจึงสอน แล้วก็ เป็นอกาลิโกอย่างเดียวกัน กิเลสมันเป็นกิเลส เอื้อมไปทางกิเลสกิเลสก็หลุดไปเลยเป็นกิเลส เป็นบาปเป็นกรรมเป็นพินเป็นไฟเผาไหม้ตลอดไปเลยได้เสมอกัน เอ้า.ที่นี้เอื้อมไปทางฟากธรรมะ คือธรรมะก็ดีกิเลสก็ดี อยู่ที่ใจนะ มันฝังอยู่ที่ใจ ใครเอื้อมไปทางไหน เอื้อมไปทางธรรมก็เกิดขึ้นที่ใจ ๆ เป็นธรรมล้วน ๆ ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งถึงมรรคผลนิพพาน เป็นธรรมไปด้วยกันหมด นี้เรียกว่า อกาลิโกของธรรม อกาลิโกของกิเลส ใครทำไปด้วยอำนาจของกิเลส เป็นกิเลสวันยังค่ำ ไม่มีว่ากิเลสจะเรียวแหลมไม่เคยมี เมื่อกิเลสไม่เคยมีความเรียวแหลม ธรรมะจะมีความเรียวแหลมได้อย่างไร เมื่อผู้ปฏิบัติชวนชวยธรรมมีอยู่ นั้น ธรรมก็ต้องทรงมรรคทรงผลตามเดิม นี่เป็นความถูกต้องแม่นยำ

อย่าปล่อยให้กิเลสมันตีตลาดนักนะพวกเรา เราสลดสังเวชจริง ๆ โห.กิเลสยังหนาแน่นขึ้นทุกวัน คลื่นของกิเลสมหาสมุทรยังสู้ไม่ได้ คลื่นมหาสมุทรยังสู้คลื่นกิเลสในหัวใจสัตว์ไม่ได้ ยิ่งต่างคนต่างส่งเสริมยกยอปอปั้นกันขึ้น ถ้าเป็นเรื่องของกิเลส ถ้าเป็นเรื่องอรรถเรื่องธรรมจมไป ๆ นี่แหละทุกซั่มันถึงได้มีในโลกมากมาย มันเกิดขึ้นมาจากผู้ชวนชวายนะ ไม่ใช่อยู่ ๆ ทุกซั่มันก็มาเกิด ไม่มีเหตุเกิดไม่ได้ ไม่ว่าจะสุขไม่ว่าทุกข์ต้องมาจากสาเหตุทั้งนั้น นี่สาเหตุมันไปทางฝ่ายชั่วคือกิเลสไปเสีย ผลก็คือความทุกข์ความเดือดร้อนเป็นพินเป็นไฟเผาผู้ทำผู้สร้างนั่นแหละ

ใครจะว่าบาปว่าบุญว่านรกสวรรค์ไม่มีก็ตามเถอะ เจ้าของทำอยู่ทุกวัน ถากถางทางไปทางดีทางชั่วทุกวัน ใครจะปิดได้ เอ้า. ลงสร้างบาปสร้างกรรม นรกไม่มีบาปไม่มีก็ตามเถอะ ตัวผู้สร้างนั่นตัวประกันเรื่องบาปเรื่องนรก พอเสร็จก็ผู้นี้ผู้รับผล ใครจะมารับผล นอกจากผู้ทำ ผู้ทำคือใครก็คือเรา ถ้าเราทำชั่วเราก็เป็นผู้รับผลชั่ว ท่านบอกว่า กम्मสสุโกมุหิ กम्मทายาโท กम्मโยนิ กम्मพนฺธุ กम्मปฏิสฺรโณ ยํ กम्मํ กวิสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปํ วา ตสฺส ทายาโท กวิสฺสามิ เรามีกรรมเป็นของตน จะแยกให้ผู้อื่นผู้ใดไม่ได้ ทั้งกรรมดีกรรมชั่วเป็นของเราทั้งนั้น ใครทำ สัตว์ทำก็เป็นของสัตว์ คนทำก็เป็นของคน มาแบ่งสันปันส่วนแยกจากกันไม่ได้ เป็นกรรมของใครของเรา ที่เรียก กम्मสสุโกมุหิ เรามีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นทายาทเกี่ยวพันกับเรา มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย ที่ดีก็ได้เป็นที่พึ่งอาศัย ที่ชั่วก็พันเราไปเป็นคู่กรรมคู่เวรต่อเรา

เรามีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมดีเป็นที่พึ่ง ปฏิสฺรโณ นั่นแหละเป็นที่พึ่งโดยเฉพาะ ๆ ที่นี้เราทำกรรมใดไว้ กลฺยาณํ วา กรรมดีหรือ ปาปํ วา หรือกรรมชั่ว ตสฺส ทายาโท กวิสฺสามิ เราจะต้องได้เป็นผู้รับผลของกรรมทั้งดีทั้งชั่วนั้นแต่ผู้เดียว นั่นฟังซิ ใครสอนไว้เนี่ย พระพุทธเจ้าศาสดาองค์เอกมาสอนไว้ แล้วแบ่งไปที่ไหนกรรม มีสม่าเสมออยู่ตลอดมา เอ้า. ใครเอื้อมไปทางไหนเป็นทางนั้น เราอย่าให้กิเลสมันหลอก ๆ คลื่นกิเลสหนามากเวลานี้ จะไม่ยอมฟังเสียงอรรถเสียงธรรมเลย ถ้าเป็นเรื่องของกิเลสไหลเลย ๆ

วันนี้วันขึ้น ๑๔ ค่ำเดือน ๖ แล้ว วันขึ้น ๑๕ ค่ำก็เป็นวันที่องค์ศาสดาตรัสรู้ธรรม ทรงอดพระกระยาหารมาได้ ๔๙ วัน ฟังชืดพระกระยาหาร มาได้ ๔๙ วันไม่เสวย แต่มีข้ออันหนึ่งก็คือว่า ท่านอดพระกระยาหารถึง ๔๙ วัน ท่านเพื่อตรัสรู้ ด้วยการอดอาหารล้วน ๆ ท่านไม่มีอย่างอื่นเป็นเครื่องสนับสนุน แต่การอดอาหารเพื่ออรรถเพื่อธรรม การอดอาหารเป็นเครื่องหนุน เป็นเครื่องสนับสนุนให้ความเพียรของเราสะดวกสำหรับผู้มีนิสัยถูกในทางนี้ ก็เปิดทางให้ การอดอาหารก็เป็นเครื่องหนุนให้การบำเพ็ญ

เพียรภาวนาของเราสะดวกขึ้นไป อย่างที่วันพระพุทธเจ้าตรัสรู้ก็เหมือนกัน ก็ทรงอดพระกระยาหารมาถึงวันเพ็ญเดือน ๖ นั้นเป็นวันที่จะเสวยพระกระยาหาร

อดพระกระยาหารมาถึง ๔๙ วันแล้วตั้งแต่เมื่อวานนี้ว่างั้นเถอะ วันนี้เป็นวันครบ ๕๐ แต่ทรงเสวยพระกระยาหารในวันนั้น นางสุชาดาเอาข้าวมธุปายาสมาถวาย ๔๙ ขึ้น ไปถวายพระองค์ก็ทรงรับและเสวย ประกอบกับที่พระองค์ทรงพิจารณาย้อนหลัง นี้แหละที่จะประกอบกันเข้าได้อย่างเหมาะสม พระองค์ทรงทำความเพียรถึงขนาดที่เรียกว่า พระโลมาหลุดจากผิวไปหมดผิวหนังเรานี้แหละ จนจะพังแล้วแหละพระสรีระจึงมาทรงพิจารณาได้ว่า เออ การอดอาหารเราก็อดมาถึงขนาดนี้แล้วว่าจะได้ตรัสรู้ เพราะการอดอาหารก็ไม่มีผลอะไร ร่างกายก็ซบผอมจะเป็นจะตายอยู่แล้ว เห็นจะไม่ใช้ทาง

การอดอาหารแล้วตรัสรู้ขึ้นมาจากการอดอาหารล้วน ๆ แล้วนี่เห็นจะไม่ใช้ทางทรงพิจารณาย้อนหลังเวลาพระองค์ยังเป็นพระราชกุมาร พระราชบิดาพาเสด็จไปแรกนาขวัญ แต่ก่อนกษัตริย์ทรงทำไร่นานักัน แล้วพระองค์ก็ประทับอยู่ที่ร่มหว่าใหญ่ ตอนที่พระราชบิดาทรงแรกนาขวัญ ทรงเจริญอานาปานสติ พิจารณา ๆ จิตมีความสงบสว่างไสวขึ้นได้ร่มหว่าใหญ่นั้นแหละ เกิดความสว่างไสวอัศจรรย์ขึ้นมาที่นั่น ท่านทรงระลึกย้อนหลังนั่นเป็นวิธีที่ถูกต้อง ไม่ได้เหมือนวิธีอดอาหารอย่างนี้ จะเอาอันนั้นเป็นหลักยึดละที่นี้ ท่านระลึกได้แล้ว นี่เราพูดย่อ ๆ ที่พระองค์มีพระทัยสงบเยือกเย็นสว่างไสว เพราะเจริญอานาปานสติ แล้วทรงยึดอันนี้เป็นหลัก วันนี้จะเอาอันนี้เป็นหลักเลย ตอนเข้ามาเสวยพระกระยาหารจากนางสุชาดา ข้าวมธุปายาส ๔๙ ก้อน แล้วตอนค่านั้นก็ตั้งสัจจอธิษฐาน

ที่นี้เรายึดหลักได้แล้ว เราจะนั่งภาวนาได้ร่มโพธิ์ต้นนี้ ร่มโพธิ์ใหญ่ แล้วตั้งสัจจอธิษฐาน เราจะหมายมั่นปั้นพระหัตถ์ให้ได้ตรัสรู้จากธรรมนี้เท่านั้น จากการเจริญอานาปานสติ จะไม่เคลื่อนไหว นั่งตรัสรู้กับที่ตายให้เป็นที่เดียวกัน ถ้าเราไม่ได้ตรัสรู้ที่นี้ นั่งเรานี้ก็นั่งตาย ถ้าเราตรัสรู้ที่นี้ก็เป็นตรัสรู้เป็นศาสดาขึ้นมา ตัดสินพระทัยตั้งสัจจอธิษฐานแล้วก็มีโสทธิยพราหมณ์มาถวายหญ้าคาแปดกำมือ ให้รองที่ประทับนั่ง พระองค์ทรงบำเพ็ญเจริญอานาปานสติ ที่นี้ถูกทางแล้วนะ ถูกทางแล้วอานาปานสติ ประกอบกับที่อดพระกระยาหารมาถึง ๔๙ วัน สำหรับร่างกายหมดแล้วกำลังวังชา ไม่มีกำลัง

ที่นี้พอหมุนเข้าทางธรรมะนี้ ร่างกายกำลังที่ให้เป็นกิเลสเหยียบย่ำทำลายจิตใจ ไม่มีแล้ว การบำเพ็ญภาวนาก็ขึ้นอย่างคล่องตัว ๆ ปฐมยามก็บรรลุปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ทรงระลึกชาติย้อนหลังของพระองค์ได้ตลอดไปหมดเลย ว่าเคยเกิดเคยตายมากี่

ภพที่ชาติที่กัปที่กัลป์ เรียกว่าเหลือประมาณ จากนั้นแล้วทรงเห็นโทษเห็นภัย พอมีฉณมียามก็ทรงบรรลู่ จุตูปปาตญาณ ทรงพิจารณาดูความเกิดความตายของสัตว์ทั้งหลาย การท่องเที่ยวในวัฏสงสาร ทั้งสูงทั้งต่ำของสัตว์ทั้งหลายจนรู้ทั่วถึงไปหมดแล้ว ก็เป็นกองทุกข์เช่นเดียวกับเรา นี้ และสัตว์แต่ละราย ๆ กับเราคนเดียวเท่านั้น ก็เทียบกันได้สัดได้ส่วนจำนวนมากน้อย ไม่มีใครแข่งกันได้เรื่องการเกิดการตายของสัตว์ของเราของเขา นี้เป็นมีฉณมียาม

พอปัจฉิมยามก็ทรงพิจารณาหาสาเหตุ เราก็ดี สัตว์ทั้งหลายที่มาเกิดตาย ๆ กองกันอยู่ไม่มีอะไรยุติลงได้ แล้วยังจะเป็นอีกต่อไปไม่มีประมาณนี้เป็นเพราะอะไร อะไรเป็นสาเหตุให้พาทั้งเราทั้งสัตว์ทั้งหลายเกิดตายมานี้ตลอดไม่มีเวลาหยุดยั้ง เป็นเพราะอะไร นี้พิจารณาอริยสัจสี่ ปัจจัยการ เข้าใจใหม่ อวิชชาปุจฉยา สงขารา สงขารปุจฉยา วิญญาณ นี้เข้าหาจุดนี้ ต้นแห่งความเกิดตายของสัตว์ ต้นแห่งความทุกข์ที่สัตว์ได้แบกหามเพราะอวิชชาพาให้แบกให้หาม ก็อยู่จุดเดียวกันนี้ พอ อวิชชาปุจฉยา คืออวิชชาทำให้เกิดสังขาร คืออวิชชาที่มันหนุน ความผลักดันของอวิชชาหนุนให้คิดเรื่องนั้นให้คิดเรื่องนี้ ให้อยากได้นั้นให้อยากได้นี้ อวิชชาปุจฉยา สงขารา สงขารปุจฉยา วิญญาณ ให้รู้ให้เห็นแตกกระจาย เหมือนเราปลูกต้นไม้ พอปลูกขึ้นมาแล้วเราบำรุงต้นลำมันให้ดีด้วยน้ำด้วยปุ๋ย มันก็จะค่อยแตกกิ่งแตกก้านเจริญเติบโตในต้นลำของมันขึ้นไป แล้วก็ออกดอกผลไปเรื่อยเป็นกิ่งเป็นก้านไม่มีประมาณ

อันนี้ อวิชชาปุจฉยา สงขารา สงขารปุจฉยา วิญญาณ จนกระทั่งถึง สมุทโย โทติ ล้วนแล้วตั้งแต่เป็นรากแก้ว เป็นกิ่งก้านสาขาของอวิชชาทั้งหมด มันต่อกิ่งต่อก้านออกไปเพราะได้รับการอุดหนุน อวิชชาได้รับการอุดหนุนเรียบร้อยแล้ว โลกนั้นแหละ หนุนมัน ทำตามมันเรียกว่าหนุนมัน มันมีกำลังมันก็หนุนไปเรื่อย จากนั้นถึงโน้นพิจารณา ทบทวนถึง สมุทโย โทติ เหล่านี้เป็นสมุทยสาเหตุแห่งความเกิดตายของสัตว์ทั้งนั้น แล้วพิจารณาย้อนหน้าย้อนหลัง จากนั้นก็เข้าไปถึงอวิชชา พิจารณาย้อนเข้ามาถึงอวิชชา เมื่อถึงอวิชชา อวิชชาเป็นเหตุให้เกิดสังขาร สังขารเกิดวิญญาณ หรืออวิชชาเป็นเหตุให้เกิดต้นลำ ต้นลำก็ต่อเกี่ยวเนื่องกันไปเป็นกิ่ง เป็นก้านเป็นดอกเป็นผลไปเรื่อย ๆ เกี่ยวโยงกันไปอย่างนี้ เมื่อได้รับการอุดหนุนอยู่แล้วต้องเป็นอย่างนี้ ทีนี้ก็ตัดย้อนเข้ามาพิจารณาอวิชชา สาเหตุมันคือตัวนี้เอง ฟาดอวิชชาขาดสะบั้นลงไปนี้ อวิชชาขาดแล้ว อเสสวิราคินิโรธา สงขารนิโรธา จนกระทั่งถึง นิโรธา โทติ

ทีนี้เป็นการดับเมื่อถอนรากเหง้าของอวิชชาขึ้นมาแล้ว มันก็เหมือนถอนต้นลำของต้นไม้ รากแก้วของต้นไม้ถอนพรวดขึ้นมา กิ่งก้านสาขาดอกใบจะขยายตัวไปกว้าง แควขนาดไหน เมื่อรากแก้วมันขาดสะบั้นลงไปแล้ว มันก็ตายด้วยกันหมด ยุบยอบไป

ตาม ๆ กันหมด เมื่อวิชาดับไปแล้วกึ่งก้านสาขาดอกใบอะไร ๆ ดับ ๆ ไปหมด ท่านถึงว่า อวิชชาขเว อเสสวราคณิโรธา สงฺขารนิโรธา เมื่อวิชาดับสังขารก็ดับ อวิชชาเป็นตัวสมุทัยดับ สังขารเป็นสมุทัยก็ดับ ญาณเป็นสมุทัยก็ดับ ตลอดถึงสุดยอดเป็นนิโรธ โหติ ดับไปด้วยกันหมด นั่น พิจารณาปัจจัยการ ท่านพิจารณาอย่างนั้น และตรัสรู้ในคืนวันนั้น เรียกว่าเดือนหกเพ็ญ นั้นฟังซิพี่น้องทั้งหลาย

วันพรุ่งนี้เป็นวันเดือนหกเพ็ญ ท่านจะประกาศธรรมประเภทนี้ขึ้นมา นี่ละธรรมที่เลิศเลอจากพระพุทธเจ้า พอได้ผลประโยชน์แล้วก็มาสั่งสอนสัตว์โลก ให้ประพฤติปฏิบัติตัวให้ดี พระก็ไล่เข้าไปป่า ประชาชนก็ไล่เข้าหาศีลหาธรรม หาทางจงกรม เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาทำใจให้สงบ ด้วยบทธรรมบทใดก็ตาม พุทฺโธ หรือธัมโม หรือสังโฆ หรืออานาปานสติก็ตาม แล้วแต่ธรรมบทใดที่ถูกจริตกับใจของเรากับนิสัยของเรา ยึดธรรมบทนั้นมาเป็นคำบริกรรม จิตเกาะอยู่นั้น มีสติกำกับอยู่นั้นไม่ให้มันคิดเรื่องราวอะไร มันเคยคิดมาตั้งแต่อ่อนแต่อก ในชาตินี้ก็ตั้งแต่วันเกิดมาจนกระทั่งบัดนี้มันจะคิดไม่หยุดไม่ถอย เพราะอวิชชาดันมันให้เป็นสังขารไปตลอดนี่นะ ที่นี้ให้ระงับมันด้วย พุทฺโธ ธัมโม สังโฆ

นี่ละเรียกว่า น้ำดับไฟ ๆ ระงับด้วยคำบริกรรม เพื่อให้เป็น อวิชชาขเว เข้าใจใหม่ละ ย้อนหลังดับ ๆ ดับนี้แล้วหมดทุกซ์ ไม่มีอะไรเหลือเลย อยู่ที่วิชาแห่งเดียว อวิชชาคือความรู้ที่รู้แต่มันไม่แจ้งไม่ขาว แพลออกแล้ว รู้มัว ๆ รู้ให้ลุ่มให้หลง ไม่ใช่รู้แจ้งอย่างพระพุทธเจ้ารู้ มันรู้ลุ่ม ๆ คลำ ๆ จึงเรียกอวิชชา

พากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติตัวนะ ทุกคนเราเป็นผู้รับผิดชอบตัวเองด้วยกัน ใครอย่าเข้าใจว่าใครมารับผิดชอบ ครูบาอาจารย์เป็นผู้ให้อุบายวิธีการแนะนำสั่งสอน ยึดหลักเกณฑ์ได้จากท่าน ศาสตราอาวุธจากท่านไปประหัตประหารภัยที่มีอยู่ในหัวใจของเรา เช่น กิเลสเป็นต้นนะ ให้แก้ด้วยตัวเอง อุทิศสำหรับพยายามด้วยตัวเอง เรารับผิดชอบกันทุกคนนะ สัตว์โลกไม่มีอะไรมารับผิดชอบ ต้องกรรมเป็นของตัวเอง รับผิดชอบตัวเอง ถ้าทำความชั่วกรรมนี้ลากลง จะขึ้นเท่าไรก็ขึ้นไม่ได้ ถ้าเจ้าของทำเพื่อลงแล้วต้องลงโดยตลอด เอ้า.ทำเพื่อขึ้น คือสร้างคุณงามความดี อะไรจะลากลงไม่ได้ความดีพาขึ้นทีเดียว

พระพุทธเจ้าพระสงฆ์สาวกหลุดพ้นจากทุกซ์เพราะความดีพาขึ้น ความดีก็ท่านสร้างเอง นี่ความดีก็เราสร้างเองซิ เราจะไปคอยให้ใครสร้าง กิเลสมันหลอก ๆ นะ ถ้าจะหมუნไปทางศีลทางธรรม หมუნไปวัดไปวา หมუნเข้ากราบไหว้พระท่าน แม้ที่สุดในห้องพระมันก็เข้าไม่ได้นะ มันเหมือนมีเสือร้อยตัวอยู่ในนั้น มันไม่ยอมเข้าไป เข้าไปก็ร้องแห้ง ๆ เหมือนจุมหมาใส่ฝน เข้าใจไหม จุมหมาใส่ฝนคือฝนตกมาก ๆ จุมหมามัน

ร้องแห้งก ๆ ที่นี้จุงเราเข้าห้องพระมันก็แห้งก ๆ เหมือนกัน มันไม่อยาก ห้องพระนี้
เย็นเข้าใจใหม่ เหมือนฝนตกนั้นแหละ น้ำอรรถน้าธรรมเย็นแต่มันไม่อยากเข้ามันร้อง
แห้งก ๆ

ไปนี้เป็นยังงไปดูห้องพระเจ้าของ นี่ตอนเย็นเข้าถึงจะมาไหว้ มากราบพระนะ
วันนี้ฉันไปเตรียมดอกไม้ธูปเทียนเคารพบูชากิเลสตัวมันพาให้ร้องแห้งก ๆ เสรีเสี่ย
ก่อนฉันถึงจะมากราบพระ ไปนี้ปรึกษาเจ้าของนะ เข้าใจใหม่ ตอนเย็นฉันถึงจะมา เวลา
นี้ไม่มีเวลาฉันไม่มา เห็นไหมกิเลสเอาแล้ว ตอนนี้ทำไม่ได้ต้องตอนเย็นถึงจะไป ไปก็
ร้องแห้งก ๆ เข้าไปในห้อง พอ อรห้ สมุมา สุวากุขาโต ยังไม่จบ แอ้ ๆ ๆ แล้ว เสรีจ
หมดทำ เอาละวันนี้พูดเท่านั้นละนะ พวกกันจำเอาทุกคน ๆ

อ่านธรรมะหลวงตา วันต่อวัน ทางอินเทอร์เน็ต www.luangta.com